

Annotatie BS NCG 14 september 2017

1. Opening

Geen opmerkingen.

2. Verslag Bestuurlijke Stuurgroep 20 juli 2017

Geen opmerkingen.

3. Verslag extra Bestuurlijke Stuurgroep 27 juni 2017, Schadeprotocol

Geen opmerkingen.

Huidige stand van zaken (cfm. memo AB-Regio 13-9):

op 31 maart jl. is het oude schadeprotocol stopgezet en op dit moment werkt de NCG in samenspraak met het Rijk, maatschappelijke organisaties en regionale overheden aan het opstellen van een nieuw schadeprotocol. Hierover vindt ook consultatie met NAM plaats. Schadegevallen na 31 maart worden volgens het nieuwe protocol beoordeeld. Het opnemen van schades is opgestart, zodat de werkvoorraad schademeldingen afneemt.

De regionale partijen zijn sinds 23 mei jl. in gesprek met de NCG over het schadeprotocol. Daarbij ligt de eis vanuit de regio op tafel dat een nieuw systeem van schadeafhandeling moet voldoen aan vier pijlers: verantwoordelijke Staat, menselijke maat, rechtvaardige schadebepaling en onafhankelijkheid.

De pijler van 'verantwoordelijke Staat' is op dit moment misschien wel de grootste uitdaging. De regio wil dat op het punt waar de wettelijke aansprakelijkheid van NAM ophoudt, de Staat deze verantwoordelijkheid aanvult tot het niveau dat nodig is zodat gedupeerden in alle redelijkheid verder kunnen met hun leven. Er is veel schade waarbij niet eenvoudig een direct verband kan worden aangetoond tussen de schade en de gaswinning, maar die zónder de gaswinning redelijkerwijs niet was ontstaan. Wanneer er een vermoeden is dat de schade te maken heeft met de gaswinning dan dient de causaliteit ruim te worden toegepast en moet er zo snel mogelijk, in alle redelijkheid een oplossing komen voor bewoners die niet om deze situatie gevraagd hebben. Daarbij moet gedacht worden aan kosten die ontstaan doordat procedures heel erg lang duren, doordat huizen onverkoopbaar blijken of doordat mensen in steeds diepere problemen terecht komen vanwege privéomstandigheden. Om de hele discussie over de causaliteit niet ten laste van de bewoner te laten komen is het van belang dat de Rijksoverheid de schade ruimhartig vergoedt. Het Rijk rekent achter de schermen vervolgens met NAM af waarbij het zo kan zijn dat bepaalde schade niet (volledig) kan worden verhaald op NAM. Dat risico moet bij de Rijksoverheid liggen, zij moet garant staan. Dat is ook niet meer dan billijk. Want door de gaswinning op grote schaal toe te staan, met onvoldoende oog voor de veiligheid van inwoners heeft het Rijk de Groningers onrecht aangedaan.

Dit standpunt sluit goed aan bij het standpunt dat de juridische commissie Hammerstein heeft ingenomen in het concept juridisch advies dat door ons op vrijdag 8 september jl. is ontvangen. De commissie stelt dat de tot nu toe door NAM en CVW gehanteerde technische benadering ertoe leidt dat het risico grotendeels wordt afgewenteld op degene die schade hebben gemeld. De Staat zou er vanuit haar zorgplicht voor moeten zorgen dat claims snel, adequaat en op de minst kostbare wijze worden afgehandeld. Daaraan verbonden kosten mogen niet ten laste van de benadeelde komen.

Wat betreft de commissie moeten de kosten voor het herstel van schades tot €5.000,- ten laste komen van NAM en de Staat samen. Voor wat betreft hogere schades moet de arbiter op basis van het wettelijk bewijsvermoeden een juridische uitspraak doen.

Of de Staat over gaat tot het instellen van een dergelijk schadefonds is een vraag die naar wij veronderstellen op de formatietafel ligt. Wij hebben het schadefonds nadrukkelijk naar voren gebracht bij de onderhandelende partijen.

Omdat de formatieonderhandelingen nog gaande zijn, is er nu nog geen duidelijkheid vanuit de Rijksoverheid of zij instemmen met de vier pijlers waaraan een nieuw schadeafhandelingssysteem moet voldoen. Wat de regio wil ligt zeer helder op tafel, het is nu wachten op de duidelijke antwoorden van het Rijk.

Ondertussen wil de NCG graag door met de uitwerking van het schadeprotocol. Vanuit de regio is de voorwaarde gesteld dat alleen verder overleg kan plaatsvinden als de NCG het eindplaatje inclusief de verantwoordelijke Staat verder uitwerkt.

4. Arbiters – verbreding

Voor kennisgeving aannemen.

5. Onderwerpen regio m.b.t. actualisatie MJP 2018-2022

Als regio willen wij proactief de onderstaande onderwerpen aandragen voor het nieuwe MJP 2018-2022. Op deze manier kan de regio voorafgaand aan de concepten van het nieuwe MJP onderwerpen inbrengen. Zodoende kan in de voorfase vanuit de regio gestuurd worden op de inhoud van het nieuwe MJP.

5.1 Infrastructuur

In samenspraak met het PAI (Platform Aardbevingsbestendige Infrastructuur) en in opdracht van de NCG heeft de Anteagroup het rapport “Kwalitatieve risicoanalyse infrastructuur Groningen” uitgebracht. De conclusie van het rapport is dat het veiligheidsrisico voor inwoners van het aardbevingsgebied bij de collaps van infrastructurele objecten tijdens een aardbeving (in ieder geval voor gemeentelijke infrastructuur) laag is. Wel blijkt uit de rapportage dat er schade is opgetreden of nog kan optreden. In de aanloop naar en tijdens het onderzoek, is regelmatig de rol en verantwoordelijkheid van NAM, NCG en infrabeheerders in dit deel van het aardbevingsdossier ter sprake geweest. Uit de discussies mag worden geconstateerd dat, in iedere geval gezien vanuit het perspectief van de gemeenten, er geen overeenstemming is over de rollen en verantwoordelijkheden.

Conclusie:

Wij willen de NCG verzoeken in 2018 onderzoek te laten uitvoeren om:

- *in nauw overleg met de betrokken partijen, met name de gemeenten, overeenstemming te bereiken over de rollen en verantwoordelijkheden van die betrokken partijen bij de problematiek rondom de infrastructuur.*
- *t.b.v. gemeentelijke infrastructuur te bepalen wat de mogelijke technische en financiële risico's zijn op het moment van een aardbeving, maar vooral ook op de middellange en lange termijn.*
- *te komen tot de bepaling van de levensduurverkorting van de verschillende soorten gemeentelijke ondergrondse- en bovengrondse infrastructuur als gevolg van aardgaswinning.*
- *de gevolgen hiervan ook financieel te vertalen*
- *deze middelen ook aan de gemeenten als infrabeheerder te doen toekomen.*

Deze onderzoeken in samenwerking met gemeenten in het aardbevingsgebied te coördineren en te financieren.

5.2 Meerlaagse bouw voor MJP 2018-2022

Op dit moment is nog weinig bekend over de aardbevingsbestendigheid van meerlaagse bouw. Hoewel uit de Hazard & Risk Assessment van juli 2016 is gebleken dat de lage categorie van meerlaagse bouw (gebouwen tot 18 meter) een verhoogd risicoprofiel kent, zijn er nog weinig

meerlaagse gebouwen concreet onderzocht. Van belang is dit verhoogde risicoprofiel op zo kort mogelijke termijn beter te kwantificeren zodat tot een prioriteitstelling in de aanpak kan worden gekomen.

Wij stellen voor om 2018 te benutten om, op basis van de uitkomsten van de in 2017 uitgevoerde onderzoeken van de verschillende (sub)typologieën (zie addendum MJP 2017), diverse categorieën van meerlaagse bouw (tot 18 meter, van 18 tot 30 meter, en boven de 30 meter) goed te onderzoeken. Hierbij moet het gaan om uitgebreide berekeningen en een voldoende grote steekproef, zodat het mogelijk is om prioriteiten in de aanpak voor de periode na 2018 te maken. Er moet duidelijk zijn welke risico's kleven aan de meerlaagse bouw in het gehele aardbevingsgebied. Het onderzoek moet zich daarom niet alleen richten op het kerngebied, maar ook op de randen van het aardbevingsgebied.

Conclusie:

Wij stellen voor om 2018 te benutten om, op basis van de uitkomsten van de in 2017 uitgevoerde onderzoeken van de verschillende (sub)typologieën (zie addendum MJP 2017), diverse categorieën van meerlaagse bouw (tot 18 meter, van 18 tot 30 meter, en boven de 30 meter) goed/verder te onderzoeken.

5.3 Vervolgacties naar aanleiding van het onderzoek Gronings Perspectief

Het derde wetenschappelijk rapport van het onderzoek Gronings perspectief is begin juli 2017 gepresenteerd. Op basis van nieuwe gegevens die in samenwerking met Lifelines zijn verzameld, wordt geconcludeerd dat vermeende schade de oorzaak is van een hogere kans op psychische klachten en stress. Dit oorzakelijk verband was tot op heden nog niet bewezen. Het staat nu vast dat schade (gemiddeld) leidt tot een verslechtering van gezondheid ten opzichte van de basismetring van Lifelines die in 2006-2011 is afgenomen. Omdat hiermee het bewijs is geleverd dat de gezondheid van een en dezelfde persoon als gevolg van (met name meervoudige) schade achteruit gaat, zijn alle alternatieve verklaringen van dit effect (zoals krimp, kenmerken van bewoners of van hun woning) uitgesloten.

Wij vragen aan de NCG om in het MJP op te nemen welke maatregelen zij heeft genomen, dan wel zal nemen om deze aanbeveling op te volgen inclusief de financiering hiervan.

Daarnaast vragen wij expliciet m.b.t. de versterking om de volgende twee initiatieven te betrekken bij de uitwerking:

Bij de versterkingsopgave in Opwierde zuid wordt momenteel door de gemeente Appingedam en de NCG nagedacht over wat er concreet gedaan kan worden om de risico's van de versterkingsopgave op de gezondheid en gesteldheid van de inwoners te verminderen, beperken of te vermijden. Ook wordt er een verder invulling gegeven aan de rol- en taakverdeling tussen CVW, NCG en Gemeente op deze punten. En als laatste wordt er in kaart gebracht welke extra inzet de gemeente hiervoor moet plegen. Wij stellen voor om aan de verdere uitwerking prioriteit te geven zodat we de opgedane inzichten en afspraken kunnen verbreden naar het totale versterkingsgebied.

De gemeente Eemsum heeft een onderzoeksvoorstel laten maken door de RUG (prof. T. Postmes), voor een onderzoek naar de effecten van inspectie en versterking op bewoners. Doel van het onderzoek is om het versterkingsproces te evalueren door bewoners voor, tijdens en na de versterkingsoperatie te volgen. Centrale vraag in het onderzoek is: Welke factoren en aspecten van versterking zijn effectief in het ontzorgen en verhogen van weerbaarheid van bewoners, welke vergroten kwetsbaarheid en vragen om mogelijke bijstelling van de aanpak. Wij vragen om de NCG dit onderzoek te verbreden en te betrekken bij de verdere uitwerking van de voorstellen.

Conclusie:

Wij stellen voor om aan de verdere uitwerking t.a.v. de gezondheid in relatie tot de

*versterkingsoperatie prioriteit te geven zodat we de opgedane inzichten en afspraken kunnen verbreden naar het totale versterkingsgebied.
Wij vragen de NCG om het onderzoek van de gemeente Eemshoek te verbreden en te betrekken bij de verdere uitwerking van de voorstellen.*

5.4 Leefbaarheidsprogramma na 2018

Stand van zaken

Het leefbaarheidsprogramma is door de dialoogtafel opgestart door de G9 en maakt onderdeel uit van het eerste bestuursakkoord (januari 2014-januari 2019).

Waar eerder door de dialoogtafel de kaders voor toekenning werden voorbereid wordt dit nu via de NCG in de Stuurgroep Leefbaarheid gedaan. Het gaat hierbij om 35 miljoen voor het woon-en leefbaarheidsprogramma dat NAM beschikbaar heeft gesteld en 25 miljoen van NAM haar eigen leefbaarheidsprogramma. Daarnaast heeft de provincie 25 miljoen uit haar programma bijgedragen. Het leefbaarheidsprogramma is gekoppeld aan het gebied van de G9.

Uit de kwartaalrapportage Q2 van de NCG maken we op dat van de reeds voor circa 28,5 miljoen verplichtingen m.b.t. tot de NAM middelen zijn aangegaan. Resteert nog een bedrag van 31,5 miljoen voor de komende 1,5 jaar. De middelen van de provincie (25 miljoen) zijn ook al nagenoeg benut. Er ligt een voorstel bij de Stuurgroep Leefbaarheid om het gebied uit te breiden naar G11,5 (G12 minus Stad) mits extra middelen worden toegevoegd aan het leefbaarheidsfonds. Daarnaast is in het MJP 2017 vastgelegd dat voor de huidige middelen het oude gebied blijft gelden, ook na herindeling

Conclusie:

We willen graag dat de NCG (Stuurgroep Leefbaarheid) met een voorstel voor de komende MJP-periode komt. We willen dat het voorstel met een brede blik wordt opgesteld waarbij de versterkingsopgave, het gebied waar schade is, de krimpopgave en de gemeentelijke herindeling een plek krijgen in het voorstel. Uiteraard hoort hier tevens een korte evaluatie van de afgelopen periode bij waarbij ook goed gekeken wordt naar de aanbevelingen die uit het onderzoek Gronings Perspectief naar voren komen. We willen duidelijkheid over het beschikbare en benodigde budget en welke wegen bewandeld kunnen worden om voldoende budget te genereren.

5.5 Inzicht in schadeafhandeling en versterking

Gemeenten worden regelmatig geconfronteerd met vragen van hun inwoners over schade en versterking. Daarnaast zijn zij partners van de NCG en denken mee over de beleidsvragen en richting die we moeten nemen om de problemen van het gebied op te lossen.

Het is voor de gemeenten en van groot belang om meer inzicht over de voortgang in schadeafhandeling en versterking te krijgen binnen hun grondgebied. Dit inzicht is er nog steeds niet. Het gaat hierbij niet om individuele gevallen waar de privacywetgeving op van toepassing is maar juist om de aantallen en de voortgang.

Hierbij noemen we bijvoorbeeld het aantal bewoners binnen elke gemeente die wel schade hebben gemeld maar nog geen 1^e aanbod hebben gekregen. En de globale termijn hoelang deze bewoners al moeten wachten op een reactie. We zouden graag periodiek (minimaal per kwartaal) deze overzichten per gemeente willen hebben.

Hetzelfde geldt uiteraard voor de versterkingsopgave: bijvoorbeeld overzicht hoeveel inspecties, hoeveel versterkingsadviezen en hoeveel versterkt (op norm) binnen de termijn van vijf jaar na inspectie.

Conclusie:

Het is voor ons absoluut noodzakelijk om inzicht te krijgen in de schadegevallen en de versterkingsoperatie per gemeente. Wij vragen de NCG met klem om hieraan tegemoet te komen.

5.6 Rollen, taken en verantwoordelijkheden NCG, CVW, gemeenten en provincie

Het valt de gemeenten op dat de invulling van de taken binnen de versterkingsoperatie in de verschillende gebieden divers wordt ingevuld. Met name de aanpak van de gebiedsmanagers en invulling van de taken verschilt per gebied. Wij vragen dan ook om in het MJP 2018-2022 een heldere invulling van het gebiedsgericht werken te geven zodat het voor de gemeenten en de provincie duidelijk is wat er aan personele inzet (kwaliteit en kwantiteit) gevraagd wordt en wanneer. Nu de uitvoering van het versterkingsprogramma gestart is zien we dat er in toenemende mate een beroep gedaan op gemeentelijke capaciteit. Wij vragen dan ook om voldoende financiële middelen voor de komende jaren. De huidige lumpsum middelen zijn volstrekt onvoldoende. Op dit moment vindt binnen de gemeenten met een versterkingsopgave een inventarisatie plaats van personele inzet die gepleegd moet worden.

Conclusie:

Wij willen in het MJP 2018-2022 een heldere invulling van het gebiedsgericht werken, zodat het voor de gemeenten en de provincie duidelijk is wat er aan personele inzet (kwaliteit en kwantiteit) gevraagd wordt en wanneer. Ook willen wij dat hier voldoende financiële middelen voor beschikbaar zijn (ergo: een hogere lumpsum-vergoeding).

5.7 Integraliteit en perspectief

De versterkingsopgave wordt nu te veel op objectniveau uitgevoerd, met vooral aandacht voor de korte termijn opgave van veiligheid. Noodzakelijke transformaties, toekomstbestendigheid en kansen worden te beperkt meegenomen. Dit betekent veel investeren om te behouden wat we nu hebben, zonder goed naar de toekomst te kijken. We laten kansen liggen om nieuwe Groningse kwaliteit te maken, de leefbaarheid, bereikbaarheid en de economische slagkracht te verbeteren en de energietransitie een impuls te geven. De Onderzoeksraad voor Veiligheid beschrijft bovenstaande in zijn laatste rapport als volgt:

"De problematiek rondom de gaswinning in Groningen is breder dan de schadeafhandeling en de versterkingsopgave. Het is geen problematiek die in isolement opgelost kan worden, omdat oplossingen gekozen moeten worden in samenhang met andere ontwikkelingen in de regio en de rest van Nederland, denk bijvoorbeeld aan de krimpproblematiek en de ambities op het gebied van energietransitie."

In het huidige MJP 2017- 2021 wordt een vijftal hoofddoelen beschreven. Twee van de vijf hoofddoelen luiden als volgt:

- de activiteiten dragen bij aan het versterken van de economische structuur en de arbeidsparticipatie in het gebied;
- de ingrepen in het gebied dragen bij aan het vergroten van de toekomstbestendigheid van de (gebouwde) omgeving, in de zin van energiezuinig maken, levensloopbestendig maken en rekening houden met de demografische ontwikkelingen (ontgroening en vergrijzing).

Voor de regio is het cruciaal dat de beschreven hoofddoelen van het MJP 2017- 2021 geactualiseerd en geconcretiseerd worden en hier focus op aan te brengen in het MJP 2018-2022. Hoe zorgt de NCG ervoor dat deze hoofddoelen nader worden geconcretiseerd en SMART staan beschreven in het komende MJP 2018-2022?

Conclusie:

Wij vragen de NCG om (veel) meer werk te maken van het kansrijke onderdeel in het MJP 2018. Hoe wordt dit concreet en SMART aangepakt in 2018-2022?

5.8 Communicatie

De inwoner centraal, dat is de kern van het programma van de NCG. Als het gaat om de communicatie naar deze inwoner en de keuze voor de inzet van bepaalde middelen dan kan de vraag worden gesteld of deze keuzes leiden tot de meest efficiënte en effectieve aanpak. Het lijkt verstandig en ook een natuurlijk moment, dat de NCG in het komende jaar haar communicatiestrategie en -praktijk evalueert. IJkpunten zouden moeten zijn de efficiëntie en effectiviteit van de communicatie. Daarnaast lijkt het zeer gewenst ook de samenwerking met de betrokken gemeenten te evalueren. Ook hier zijn de ijkpunten de effectiviteit en efficiëntie van de communicatie en niet in de laatste plaats de samenwerking met de gemeentelijke communicatieadviseurs. Rollen en verantwoordelijkheden dienen scherper te worden geformuleerd. Grootste aandachtspunt is hierin de aandacht voor de inwoners en hen centraal stellen.

Conclusie:

Wij vragen de NCG haar communicatiestrategie te evalueren, zodat de inwoners nog meer centraal komt te staan en om te komen tot meer effectieve en efficiënte aanpak.

6. Ongelijkmatige bodemdaling n.a.v. Antea-rapport

Voor kennisgeving aannemen.

7. Mededelingen

- a. **Voortgang uitvoering door de NCG**
- b. **Voortgang versterken**
- c. **Stand van zaken t.a.v. regelingen**
- d. **Stand van zaken Vouchers, maatwerk**
- e. **Verslag stuurgroep leefbaarheid d.d. 6 juli 2017**
- f. **Verslag Maatschappelijke Stuurgroep 1 juni 2017**
- g. **Stand van zaken "NAM op afstand"**
- h. **Kwartaalrapportage NCG tweede kwartaal 2017**
- i. **Verslag ambtelijk overleg toepassing bouwbesluit t.b.v. versterkingsopgave**

7-b: Voortgang versterken:

Informatiebehoefte bij de versterkingsprogramma's:

- Inzicht in de aard en het aantal vergunningen die gemeenten in relatie tot de versterking verlenen
- Overzicht van het aantal inspecties per gemeente
- Overzicht van het aantal versterkingsadviezen per gemeente
- Overzicht van het aantal woningen die (op norm) versterkt zijn binnen de termijn van vijf jaar na inspectie per gemeente

7-c: Stand van zaken t.a.v. regelingen:

Ten aanzien van 'pilot koop': wat ontbreekt in de memo is de op 20 juli in de Bestuurlijke Stuurgroep gemaakte afspraak dat er nader overleg plaatsvindt tussen de NCG en de regio over de nadere invulling van de garantieregeling. Bijvoorbeeld als het gaat om het werkingsgebied van de regeling en het koppelen van de regeling aan woningen in plaats van aan eigenaren.

7-h: Kwartaalrapportage NCG tweede kwartaal 2017: Uit de cijfers over de inspectierondes blijkt dat de versterkingsoperatie opnieuw vertraging oploopt. Daarnaast worden andere factoren benoemd die de versterkingsoperatie bemoeilijken en vertragen. Dit roept (opnieuw) vragen op over de haalbaarheid van de huidige planning bij de versterkingsoperatie. Deze ontwikkelingen zijn in relatie tot het gaswinningsniveau zorgelijk.

7-i: Verslag ambtelijk overleg toepassing bouwbesluit t.b.v. versterkingsopgave:

Binnen de bouwwerkzaamheden van de versterkingsoperatie wordt gewerkt met percentages vanuit het bouwbesluit. Wanneer 25% of meer van de gebouwschil (binnenspouwblad) wordt aangepakt, gelden nieuwbouwnormen. Dit betekent dat er isolatie- en duurzaamheidsmaatregelen

moeten worden aangebracht. In de praktijk blijven de bouwwerkzaamheden onder de 25% en worden de activiteiten gezien als verbouwing. De noodzakelijke verbeteringen qua duurzaamheid worden zodoende niet automatisch doorgevoerd. Op deze manier worden de koppelkansen dan ook niet benut. Het kansrijke gedeelte wordt zodoende niet volledig ingevuld en strookt hierdoor niet met de hoofddoelstellingen van het huidige MJP. *Als regio zien we in casu graag dat de nieuwbouwnormen van toepassing zijn binnen de versterkingsoperatie. Om die reden adviseren wij niet in te stemmen met de 25%-norm zoals die in bijgevoegd verslag is genoemd. Wij stellen voor het overleg opnieuw te organiseren en de partijen zich beter te laten voorbereiden.*

8. Vergaderschema 2018

Voor kennisgeving aannemen.

9. Kennistafel Leefbaarheid en opvolging aanbevelingen Gronings Perspectief: ondersteuning bewoners

Voor kennisgeving aannemen.

10. Rondvraag en sluiting

Geen opmerkingen.